

LAS CALLES DE BARCELONA DE VÍCTOR BALAGUER

Marina Cuccu

El pla de Ildefons Cerdà, per a una Barcelona més moderna, deixava els carrers anònims: calia buscar noms per a una cinquantena de vies. El 1863 l'Ajuntament encarregà la tria dels noms a Víctor Balaguer, en qualitat de "Cronista de la Ciutat". El poeta català perdé l'ànim i aplicà al projecte Cerdà el seu propi projecte amb un ordre i mètode exemplars, de manera que trobà nom per a tots aquells carrers que només tenien número dins de la seva pròpia ideologia –la recuperació de la història catalana, des de la més antiga a la més recent– i la va deixar per sempre esculpida en marbre, com un llibre eternament obert. Agafant com a centre la plaça de la Catalunya, amb ordre sistemàtic, anem a trobar les institucions que van fer possible el govern de la Corona d'Aragó, i els territoris que li foren annexes, fins a aconseguir la màxima extensió, fins al sud d'Itàlia, al llarg dels segles. Per dur a terme aquesta expansió la institució va necessitar homes fidels i patriòtics capaços de donar la seva sang pel bé de la terra. Aquests personatges també tenen el seu nom inscrit a l'Eixample, així com els oficis i les corporacions que suportaren els herois.

Com sempre, en Balaguer la idea es tradueix al paper, i la nomenclatura dels carrers fa de rerefons a un llibre que es publicà a Barcelona –per primera vegada l'any 1866– titulat *Las calles de Barcelona*, amb un subtítol que ocupa mitja pàgina. Aquí el "Cronista de la Ciutat" explica, un per un, la etimologia dels noms i sovint les implicacions històriques, polítiques o socials que l'han dut a decidir-se per aquell nom. No falten tampoc les referències autobiogràfiques. De fet, el poeta català va més enllà de la feina que li havien encarregat, ja que al llibre explica també l'etimologia dels noms de carrers preexistents. En deriva una obra de amena consultació, organitzada per rigorós ordre alfabètic amb el plànol de la Barcelona vella més l'ampliació prevista pel pla Cerdà. Podríem dir que el llibre és quasi un diccionari enciclopèdic, vista la informació que ofereix. Una vegada més, Balaguer no escatima al seu públic una bona introducció sobre la història de la ciutat, des dels temps de la "púnica Barcino", i uns llargs i fantasiosos apèndixs.

El text de Balaguer no és l'únic que es va escriure al segle XIX sobre els carrers barcelonins, però és el que ha tingut més reedicions, i certament és el més conegut fins avui en dia, gràcies també a una publicació en facsímil de l'any 1982. Tanmateix és el seu llibre més etern, ja que encara ara tothom en pot gaudir: qualsevol barceloní o turista que passegi per l'Eixample, pot escoltar aquelles classes d'història de la ciutat i de la Corona d'Aragó que tantes pàgines i tants discursos van inspirar a Víctor Balaguer. Llàstima que molt poques persones sàpiguen a qui donar les gràcies per un treball tant ben fet i durador!